

Att öka eller minska lärares tid för traditionell undervisning

Det borde fortfarande gå att via de lokala fackföreningarna påminna arbetsgivaren om ett löfte som en gång gavs och som, hör och häpna, fortfarande finns med i avtalstexten för friskolorna. Dock inte i HÖK21. Men först lite historia.

Den central reglerade undervisningsskyldigheten upphörde i och med ÖLA 2000 (ett femårigt avtal för perioden 1995-04-01 till och med 2000-03-31). Till avtalet lades en bilaga med rubriken *En satsning till två tusen* ("innehållet i denna skrift som ej är kollektivavtal", påpekas i förordet). Där finner vi följande löftesrika formulering.

"Under mycket lång tid har undervisningen varit ett mått på lärarens arbetstid (USK). För att svara mot behoven i den nya skolan har parterna i Avtal 2000 ändrat detta till förmån för en reglerad arbetstid för lärare. I den centrala förhandlingen *har avsikten*

med detta inte varit att öka eller minska lärares tid för traditionell undervisning utan att ge lärare och skolledare ökade möjligheter att skapa en flexibel arbetsorganisation som främjar elevernas lärande. Avsikten är inte heller att reducera lärarens möjlighet att avsätta tid för enskilt och gemensamt för- och efterarbete utan att ge dem chans att anpassa tidsåtgången och att inom årsarbetstiden disponera tid för olika uppgifter på det sätt som bäst bidrar till elevernas kunskapsutveckling."

(En satsning till tvåtusent, s. 8, min kursivering i citatet)

I följande tabell finns dels den undervisningsskyldighet som var avtalad fram till år 2000, dels två exempel hämtade från dagens skolverklighet. Det verkar alltså gå att hindra arbetsgivare från att öka undervisningsskyldigheten, men det krävs en välorganiserad lokal facklig förening.

Centralt reglerad USK fram till år 2000

	Antal lektioner i veckan	Lektionslängd (minuter)	Undervisningstid per vecka (minuter)	Undervisningstid per vecka (timmar)	Undervisningstid per läsår ¹ (timmar)
Lärare i övningsämnen	29	40	1160	19	696
Klasslärare (låg- o mellanst.)	27	40	1080	18	648
Högstadielärare	24	40	960	16	576
Gymnasielärare i allm. ämnen	21	40	840	14	504

Källa: ÖLA 2000 (avtalet mellan år 1995 fram till 2000)

¹ ett läsår enligt avtalet = ca 36 veckor

1) En låg- o mellanst. skola nära Gbg.

2) Hvitfeldtska gymnasiet i Göteborg.

Exempel på lokalt reglerad USK idag, år 2023

	Undervisningstid per läsår ² (timmar totalt)	Undervisningstid per vecka (timmar i genomsnitt)	Undervisningstid per vecka (minuter i genomsnitt)	Antalet 40-minuters lektioner i veckan (genomsnitt)	Antalet 80-minuters lektioner i veckan (genomsnitt)
1) Klasslärare (låg- o mellanst.)	660	18,5	1112	27,8	
2) Gymnasielärare i allm. ämnen	523	14,7	881		11

² 35,6 veckor enligt Skolförordningen och Gymnasieförordningen

Tabell: gunnarhyltegren.se

I nu gällande avtal HÖK21 (gäller till och med 2024-03-31) finns inte ett ord om detta löfte. Däremot finns löftet med i Kollektivavtal Friskolor. Något att fundera över för Sveriges lärare. Varför ska friskolorna ha en sådan "fördel"?

"Parternas gemensamma syn

För att svara mot behoven i den nya skolan har de centrala parterna ändrat i lärares arbetstidsbestämmelser till förmån för en reglerad arbetstid. Avsikten med detta *har inte varit att öka eller minska lärares tid* för traditionell undervisning utan att ge lärare och skolledare ökade möjligheter att skapa en flexibel arbetsorganisation som främjar elevernas lärande. Avsikten är inte heller att reducera lärares möjlighet att avsätta

tid för enskilt för- och efterarbete utan att ge dem en chans att anpassa tidsåtgången och att inom årsarbetstiden disponera tid för olika uppgifter på det sätt som bäst bidrar till elevernas kunskapsutveckling." (Kollektivavtal Friskolor, giltighetstid 2021-09-01 till och med 2023-08-31, min kursivering i citatet)

Genom att använda elevernas garanterade undervisningstid och lärares arbetstid bakåt i tiden, så kan lärare i det lokala fackliga arbetet förhindra tokhöjningar av undervisningsskyldigheten. Men bara om varje lärare är rak i ryggen, har bestämda anletsdrag och aldrig viker undan med blicken. Hvitfeldtska gymnasiet har visat att det går.